Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Burgeragendering
Referendum over de kwaliteit van Utrecht-stad en haar toekomst

[in te vullen door griffie]

Beleidsveld	Ruimtelijke Ontwikkeling
Organisatieonderdeel	
Opsteller	Anna Zanger i.s.m. Gert Dijkstra, namens Gezond Stedelijk Wonen Utrecht
Kenmerk	9656600
Vergaderdatum Raad	
Geheim	ja / nee

Burgeragendering Referendum over de kwaliteit van Utrecht-stad en haar toekomst

De initiatiefnemer wil het volgende onderwerp met de gemeenteraad bespreken:

Onderwerp: de gebrekkige onderbouwing en het ontbreken van draagvlak voor de RSU2040, in het bijzonder als het gaat over de groei met 100.000 inwoners tot 2040 en het voorstel om dat te bereiken met extreem hoge woningdichtheden in enkele kernen van de stad Utrecht.

De vragen en besluiten die wij bij de burgeragendering willen stellen aan de gemeenteraad:
1. Bent u het met ons eens dat de onderbouwing van de RSU niet deugdelijk genoeg is; vooral als het gaat over de impact op de leefbaarheid, de betaalbaarheid van het wonen, het kunnen realiseren van de klimaatdoelen én of we als gemeente dit wel kunnen financieren?
2. Bent u het met ons eens dat er naast de geplande groei van de RSU2040 (min. 100.000 inwoners er bij tot 2040) nog andere groeiscenario's denkbaar zijn?
3. Bent u het met ons eens dat de uitslag van en de discussie over de RSU2040 n.a.v. onze petitie 'Referendum over de kwaliteit van Utrecht-stad en haar toekomst' laat zien dat je mag twijfelen of er wel voldoende kennis van en draagvlak is onder Utrechters voor de huidige RSU2040?
4. Bent u bereid het College van Burgemeester en Wethouders te vragen om de RSU2040 beter te onderbouwen én daarna te onderzoeken of er voldoende draagvlak voor is onder de Utrechters, bijvoorbeeld door hierover een referendum te organiseren?

Dit onderwerp agenderen we onder inbrengen van 7.451 handtekeningen, waarvan aantoonbaar door 4.252 stemgerechtigde Utrechters (zie brief burgemeester Dijksma d.d. 29 sept. jl., kenmerk 9253355). Deze handtekeningen zijn gezet onder onze petitie 'Referendum over de kwaliteit van Utrecht-stad en haar toekomst'. Het referendumverzoek heeft het daarmee niet gehaald, maar voor deze **gelijkluidende** burgeragendering zijn er ruim voldoende stemmen. Ook de eerdere petitie heeft het nadrukkelijk over de gebrekkige onderbouwing van de RSU2040: "Het stadsbestuur wil met de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) 2040 de stad enorm laten groeien, zonder onderbouwing van effecten of betaalbaarheid."

De initiatiefnemer,

Anna Zanger i.s.m. Gert Dijkstra

namens:

Gezond Stedelijk Wonen Utrecht i.s.m. EenUtrecht

Samenvatting
Geef hier een korte uitleg van de inhoud van de burgeragendering.

Het stadsbestuur laat in de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) de stad Utrecht tot 2040 groeien naar min. 455.000 bewoners; ca. 100.000 meer dan nu, hoofdzakelijk te huisvesten in enkele nieuwe stadscentra met extreem grote stedelijke (woning)dichtheden. De RSU2040 koerst op kwantiteit, niet op onderbouwde versterking van kwaliteiten als leefbaarheid, betaalbare woningen en bijdragen aan de 'Parijse' klimaatopgave. Bovendien heeft de RSU geen financiële onderbouwing en is er een serieus risico dat de RSU2040 gezond en veilig stedelijk wonen in gevaar brengt. Ten slotte vinden we als initiatiefnemers dat de keuze van het stadsbestuur en de gemeenteraad voor een dergelijke ambitieuze groei en enorme verdichting van de stad een zaak is waar een groot draagvlak voor nodig is; waar dus ook zo veel mogelijk Utrechters bij moeten worden betrokken en geconsulteerd. De toekomstige stad maken we toch samen!

Toelichting bij elke vraag/besluit voor de gemeenteraad:

1. Bent u het met ons eens dat de onderbouwing van de RSU niet deugdelijk genoeg is; vooral als het gaat over de impact op de leefbaarheid, de betaalbaarheid van het wonen, het kunnen realiseren van de klimaatdoelen én of we als gemeente dit wel kunnen financieren?
(A) Weten we genoeg over de effecten van de enorme geplande grootschalige verdichting op de leefbaarheid? Hoe groot is het risico dat we met dergelijke enorme woningdichtheden (die nog nergens zo in Nederland voorkomen) de leefbaarheid verslechteren?
(B) Gaat de metropool Utrecht (als de snelst groeiende stad van Nederland) er niet eerder voor zorgen dat de prijzen van woningen (relatief) hoger worden in plaats van lager (omdat de aanzuigende werking voor een prijsopdrijvend effect kan zorgen en daarmee tot nog meer onbetaalbare woningen)?
(C) Hebben we voldoende feitelijk onderbouwd bewijs dat we met een enorme groei met min. 60.000 woningen tot 2040 met alle bijkomende benodigde infrastructuur de ‘Parijse’ klimaatopgave wel zullen gaan halen in onze stad?
(D) Hebben we de investeringen en de opbrengsten doorgerekend, en kunnen we met enige zekerheid vaststellen dat de gemeente de financieringslast voor de RSU2040 kan dragen; zonder dat dit ten koste gaat van de leefbaarheid en kwaliteit van leven voor alle bewoners (en ondernemers) die ook nu al wonen (of werkzaam zijn) in onze stad?

2. Bent u het met ons eens dat er naast de geplande groei van de RSU2040 (min. 100.000 inwoners er bij tot 2040) nog andere groeiscenario’s denkbaar zijn?
De RSU2040 is uitsluitend en alleen uitgeschreven op basis van een maximale én “onvermijdelijk” genoemde groei, waarbij de groei met een omvang van een volledige nieuwbouwwijk als Leidsche Rijn (1998-2021, in de polder) met ca. 100.000 nieuwe bewoners opnieuw wordt doorgetrokken naar 2040 (binnenstedelijk).
Dit keer als een inbreiding in of tussen bestaande bebouwing en buurten. Daarmee komt 6% van alle nieuwe Nederlandse woningen vóór 2040 in Utrecht te staan (min. 60.000 op 1 mln.), terwijl in Utrecht nu slechts 0,5% van de Nederlanders wonen. Die ambitie leest niet aannemelijk. Dan is de vraag terecht of deze maximale groei van de RSU2040 inderdaad onvermijdelijk is en of de groei zelf – alsmede die onvermijdelijkheid – is te onderbouwen? Of moeten we toch ook rekening houden met lagere groeiscenario’s; die mogelijk omwille van leefbaarheid, betaalbaarheid, klimaat en kosten eerder denkbaar zijn, en mogelijk zelfs te verkiezen zijn?

3. Bent u het met ons eens dat de uitslag van en de discussie over de RSU2040 n.a.v. onze petitie 'Referendum over de kwaliteit van Utrecht-stad en haar toekomst' laat zien dat je mag twijfelen of er wel voldoende draagvlak is onder Utrechters voor de huidige RSU2040?
Onze petitie is 7.451 keer ondertekend waarvan aantoonbaar door 4.252 stemgerechtigde Utrechters (zie brief burgemeester Dijksma d.d. 29 sept. jl., kenmerk 9253355). De oproep van onze petitie luidde: "Het stadsbestuur wil met de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) 2040 de stad enorm laten groeien, zonder onderbouwing van effecten of betaalbaarheid." Voor dat referendum waren vóór 29 sept. jl. 10.000 handtekeningen nodig van stemgerechtigde Utrechters en dat aantal is niet gehaald, waardoor een referendum over dit onderwerp juridisch langs deze weg niet is af te dwingen. Desalniettemin hebben duizenden Utrechters in een zeer korte tijd (binnen 6 weken), nagenoeg zonder enige publiekscampagne van gemeentewege met informatie over de RSU2040, zich uitgesproken voor een referendum over de RSU2040 met als vraag: "Bent u het als bewoner wel of niet eens met de ingezette koers van groei en grootschalige verdichting?" Nog niet eerder heeft een Utrechtse petitie zo veel handtekeningen weten te verzamelen. En dat in zo korte tijd! Dat zegt wat ons betreft heel veel over hoe dit onderwerp echt leeft in de stad én dat een hele grote groep Utrechters zich zorgen maakt of Utrecht wel zo hard moet en kan groeien. We memoreren hier ook dat de RSU2040 in de raad met de kleinst mogelijke meerderheid is vastgesteld. Ook bij onze volksvertegenwoordigers is er daarmee minimaal draagvlak. Dat is voor een dergelijk ingrijpend langetermijnplan in onze ogen onbestaanbaar.

4. Bent u bereid het College van Burgemeester en Wethouders te vragen om de RSU2040 beter te onderbouwen én daarna te onderzoeken of er voldoende draagvlak voor is onder de Utrechters, bijvoorbeeld door hierover een referendum te organiseren?
Bij één keer ja op één van de vorige drie vragen kun je gaan twijfelen of het besluit van de gemeenteraad om in te stemmen met de RSU2040 wel verstandig is geweest. Bij twee keer ja is er reden tot zorg en bij drie keer ja ontstaat er een vervelende optelsom waardoor ieder gemeenteraadslid zich terecht mag en zelfs moet afvragen of het niet beter is het besluit over de RSU2040 te heroverwegen én op zoek te gaan naar een toekomststrategie die aantoonbaar voldoet aan de criteria op leefbaarheid, betaalbaarheid, klimaatkwaliteit en financierbaarheid én die ook voldoende wordt gedragen door een meerderheid onder de Utrechters.

We tekenen hierbij aan dat het stuk de status heeft van omgevingsvisie (structuurvisie) en niet, zoals wordt gesuggereerd, een globale schets van een mogelijke toekomst. Op grond van de gemeentelijke voornemens in dit document zullen door private partijen reeds investeringen worden gedaan. Er zullen al contracten worden afgesloten, ook met de gemeente, waardoor bij nader inzien ongewenste ontwikkelingen zeer moeilijk tegen te houden zullen zijn. Zie ook wat er is gebeurd bij de Merwedekanaalzone (o.a. grondspeculatie).
Er wordt ook net gedaan alsof burgers te zijner tijd nog veel ruimte hebben voor inbreng in de uitvoeringsfase. Maar voor burgers geldt: iemand die nu in de RSU2040 een tram door zijn huis gepland ziet staan (feit), zal in de fase van bestemmingsplan het nakijken hebben, omdat het bestemmingsplan gekaderd wordt door een door de raad vastgestelde omgevingsvisie. Kunt u/durft u dán nog terug te komen op de voornemens in de RSU2040?

Context
Geef hier een korte uitleg van het probleem en van de reden waarom de burgeragendering daar in jouw ogen een oplossing voor is.

Aanleiding om deze burgeragendering in te dienen:

De aanleiding is dus tweeledig:

A. Inhoud
Allereerst vragen we ons af of de RSU2040 wel voldoende is onderbouwd en of we de effecten van dit ingrijpende scenario (met een maximale groei van nog eens een keer 100.000 nieuwe bewoners in nauwelijks 20 jaar tijd) wel goed inhoudelijk op de effecten is doorgedacht (en doorgerekend)?

B. Proces
Net zo belangrijk is voor ons het proces, waarin we met verbazing hebben gezien hoe een gemeenteraad met de kleinst denkbare meerderheid een ingrijpende groeistrategie vaststelt (met 1 stem verschil!), terwijl mogelijk nauwelijks 0,001% van de Utrechtse bewoners op de hoogte is, er geen enkele brede ruchtbaarheid aan is gegeven en erger nog, er geen enkele poging is ondernomen om na te gaan in hoeverre de ruim 253.000 stemgerechtigde Utrechters dit wel een goed idee vinden.

Doel dat de initiatiefnemer met deze burgeragendering heeft:

Ons doel is tweeledig, namelijk:

(A) Het opnieuw op de agenda krijgen en bespreekbaar maken van deze voor Utrecht ingrijpende groeistrategie.
Allereerst met behulp van deze burgeragendering, maar we hopen dat ook een nieuwe gemeenteraad na maart 2022 opnieuw dit onderwerp gaat bespreken en op zoek gaat naar een beter gedragen toekomstvisie voor onze stad.

(B) Er voor zorgen dat iedereen in Utrecht die hier iets van vindt ook zijn stem kan laten horen.
Dat hebben we met onze petitie – en alle aandacht in de media – voor een deel nu in gang gezet, maar dat is nog volstrekt ontoereikend. We hopen dat de gemeenteraad alsnog wil besluiten tot een referendum. Daar aan voorafgaand zal een brede publiekscampagne nodig zijn zodat de stemgerechtigde Utrechters zich een beeld kunnen vormen van de voorliggende RSU2040, als ook van de mogelijke alternatieven (met lagere en/of andere groeiscenario's).
Een alternatieve optie voor een referendum kan een burgerberaad (vrijblijvend) of burgerraad (deels bindend) zijn. In alle gevallen is een publiekscampagne zeer wenselijk.

Bijlagen
Beschrijf de eventuele bijlagen bij deze burgeragendering.

Bijlage 1. Tekst petitie 'Referendum over de kwaliteit van Utrecht-stad en haar toekomst'.

Bijlage 2.

Bijlage 3.